

Pedagogik fasilatatsiya asosida talabalarni ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasini takomillashtirish

Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna - Andijon davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarni mustaqil o'z ustida ishlash bosqichlari, fasilatatsiya vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kreativlik faolligini oshirish va mutaxassislarning bo'lajak kasbiy malakasini oshirishda o'z-o'zini rivojlantirish, tahlil va monitoring orqali o'z-o'zini baholash shakllari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: fasilatatsiya, ta'lim, pedagogik, psixologik, kriaktiv, kompetentsiya, adabativ, arsenal, shaxsni har tomonlama rivojlantirish, mehnatga halol munosabat, ijtimoiy faollik.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish Oliy ta'lim muassasalarida oliy ma'lumotli va barkamol avlodni tarbiyalash, malakali ilmiy-pedagogik kadrlar zaxirasini yaratish bo'yicha taraqqiyot strategiyasida erishilgan yutuqlar tufayli belgilangan. Rivojlangan mamlakatlarning ta'lim tizimida shu bilan birga, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ko'plab islohotlar demokratik tamoyillar asosida fuqarolik jamiyatini rivojlantirishda oliy ta'lim tizimida talabalarni kasbiy tayyorlash sifatini oshirishda o'qituvchilarning kasbiy mahoratini yanada oshirish zarurligini hamda talabalarni mustaqil ta'limini tashkil etish texnologiyasini takomillashtirishni ta'kidladi.

Fasilatatsiya-kelajak o'qituvchisining pedagogik madaniyati. Fasilatatsiya hodisasi guruh dinamikasini (ta'sir qiladigan kuch) ham, shaxs dinamikasini ham qamrab oladi. Fasilatatsiya (ingliz tilidan. Facilitate - yordam berish, yo'l-yo'riq berish, osonlashtirish) o'z arsenali (usta-xona) da shaxs yoki jamoaga natijalarga erishish uchun eng yaxshi echimni topishga yordam beradigan samarali psixologik, strategik vositalar va usullardan foydalangan holda yo'naltiruvchi bo'lmagan yo'nalish va yordam texnologiyasidir.

Bugungi kunda pedagogika fani ta'lim jarayonining mazmuni va shakllarini yangilash bilan bog'liq bo'lgan o'tish bosqichini boshdan kechirayotganligi odatda tan olingan. Mashhur psixolog A.G. Asmolov ushbu bosqichni "ochilmagan yo'l, foydali madaniyatdan qadr-qimmat madaniyatiga qadar" deb atadi. Binobarin, madaniyatli inson nafaqat o'qimishli odam, balki atrofdagilarning hurmatiga va o'zini hurmat qilishga loyiqdir.

Shuning uchun, boshqalar bilan o'zaro aloqani amalga oshirish, dunyo, odamlar va o'zi bilan munosabatlarni o'rnatish va o'zaro munosabatlarni amalga oshirish muammosi bizning davrimizning eng muhim vazifalaridan biridir.

Shiddat bilan o'zgarib borayotgan dunyoda va axborot oqimlarining ko'payishi sharoitida fundamental fan bilimlari ta'limning majburiy, ammo etarli bo'lmagan maqsadi hisoblanadi. Talabalar nafaqat bilim, ko'nikma va malakalar yig'indisini o'zlashtirib olishlari, balki o'zlarini maksimal darajada anglashlari va jamiyatda foydali ishtirok etishlari uchun talabalarni mustaqil ravishda ajratib olish, tahlil qilish, tuzish va undan samarali foydalanish qobiliyatini shakllantirish juda muhim va qiyinroq.

Ta'lim - bu davlat tomonidan belgilangan ta'lim darajalariga (ta'lim standartlari, malaka) erishishga qaratilgan insonni tarbiyalash va o'qitish jarayoni).

Ta'lim - bu kasbiy faoliyatda samarali foydalanish maqsadida odamning tizimlashtirilgan bilim, ko'nikma va malakalarni egallash jarayonini ta'minlovchi davlat ijtimoiy sohasining eng muhim quyi tizimlaridan biridir.

Vatanimiz jamiyati ta'lim oldiga o'qituvchining kasbiy ongini talaba shaxsini hurmat qilish qobiliyatini, uning o'z taqdirini o'zi belgilashni qadrlash huquqini faoliyatning ustuvor asosi sifatida tan olishga yo'naltirilganligi sharoitida yoshlarni hayotga tayyorlash vazifasini qo'yadi. Pedagogik soha - bu maqsadga muvofiq shaxsni shakllantirishning barcha turlarining yig'indisi va uning mohiyati ijtimoiy tajribani o'tkazish va o'zlashtirish faoliyatidir. Shu sababli, axborotga boy makon va yangi ta'lim texnologiyalari, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish paradigmasi sharoitida o'qituvchilar ta'limning maqsadi o'qituvchining o'zgarishi va o'qitilishiga ko'maklashadigan vaziyatga duch kelishmoqda. Jamiyatdagi, muayyan tendentsiyalarning rivojlanishiga ta'sir o'tkazish, yosh avlodni zamonamizning global yoki mahalliy muammolarini hal qilishga tayyorlash, ularning oqibatlarini bashorat qilish va kerak bo'lganda ularni oldini olishga o'rgatish qobiliyati o'qituvchi-tarbiyachining etakchi rolidir. Har bir alohida shaxs uchun ta'limning ozmi-ko'pi aniq shaxsiy qiymati bor. Rivojlangan mamlakatlarda zamonaviy inson hayotining to'rtdan bir qismini egallaydigan, uning hayotini mazmunli va ma'naviylashtiradigan, uni turli his-tuyg'ular bilan ranglaydigan va bilim, muloqot va o'z-o'zini tasdiqlash ehtiyojlarini qondiradigan ta'lim olish jarayoni.

Ta'lim jarayonida shaxsning potentsial qobiliyatlari aniqlanadi va rivojlanadi, uning o'zini o'zi anglashi amalga oshiriladi va inson qiyofasi shakllanadi. Ta'lim yordamida inson jamiyatdagi hayotga moslashadi, buning uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni egallaydi. O'qituvchi ko'maklashish printsipiga asoslanib, pedagogika fani va o'quv amaliyoti, talaba va ta'lim mazmuni o'rtasida vositachiga aylanadi. Shunday qilib, nazariy tadqiqotlar va ta'lim amaliyotining tahlili shuni ko'rsatadiki, o'quv jarayonini qurishda yangi, demokratik uslub quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi: ko'maklashish asosida olib boriladigan ta'lim talabalarni uzoq muddatli ta'lim va shaxsiy o'zini o'zi anglash ta'siriga yo'naltiradi; o'quv jarayonining tashabbuskori va etakchisi talabaning o'zi; ishtirokchilar o'rtasidagi munosabatlarning tabiati - o'qituvchi va talabaning muqobil ustunligi yoki tengligi. Doimiy ravishda o'zgarib turadigan muhitda hayot yangi me'yorga aylanib bormoqda, bu esa doimiy ravishda paydo bo'layotgan yangi nostandart muammolarni hal qilish qobiliyatini talab qiladi, ko'p madaniyatli jamiyatdagi hayot, bu o'zaro hamkorlik va hamkorlik uchun ortib borayotgan talablarni ilgari suradi. Trenerning o'rni o'qituvchi-yordamchi bo'lishi shart emas, balki har qanday qimmatli ma'lumot tashuvchisi bo'lishi mumkin. Yakuniy o'quv mahsuloti: bir tomondan talaba, uning (kasbiy tayyorgarlik darajasi), boshqa tomondan - faoliyat natijasida erishilgan narsalar (o'quv mahsulotining o'zi). Faoliyat mavzusi yoritilgan; faoliyat yo'naltirilgan ob'ekt; faoliyat davomida foydalaniladigan vositalar; [atrof muhit](#), ular orasidagi barcha turdagi aloqalar). Ta'lim jarayonining bunday noan'anaviy, demokratik modeli, ta'lim olish uchun ongli turtkiga ega bo'lgan, o'rganilayotgan mavzularni ijodiy o'zlashtirishni xohlaydigan kattalarga o'qitish jarayonida muvaffaqiyatli qo'llanilishi mumkin. Ushbu guruhga yuqori sinf o'quvchilari, talabalar, malaka oshirish tizimida o'qiydigan mutaxassislar va boshqalar kirishi mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Strategiya bo'yicha O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-4947-son Farmoni. 7 fevral 2017 yil.[1]
2. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda mustaqil ta'limning o'rni "Fan va Ta'lim" ilmiy jurnali 2021-yil may / 2-jild Maxsus soni 144 - ro'yxat G.Mirzorahimova Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti[2]

3. R.Ismuhamedov, M.Mirsoliyeva. Ta'lim jarayoni texnologiyalarida innovatsion ta'lim. - T.: "Fan va texnologiya", 2014, 60 bet.[3] Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyeev Sh.Joylashuvi O'zbekiston davlatini, erkin va gullab-yashnagan demokratik davlatni birgalikda tiklaymiz. Toshkent, - O'zbekiston, 2017. - 29 B.

2.Mirziyeev Sh.Joylashuvi Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – mamlakat taraqqiyoti va xalq farovonligi garovidir. O'zbekiston NMIU, 2017.- 47 B.

3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF4947-son Farmoni. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.

4.Ismuhamedov R, M.Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. - Nima?: 2013 y. 277 B.

5. Golish L.V. "Faol o'qitish usullari: mazmuni, tanlash va amalga oshirish" Ekspress qo'llanma t. Ob'ekt, 2001. - 68 garov.

6. Mehnat va ijtimoiy rivojlanish: Lug'at. - M.: INFRA - M, 2001.–VI, dan. 266.

7. Dimuxametov, R.S. O'qituvchilar uchun uzluksiz ta'lim tizimiga ko'maklashish: diss. ... Doktor ped. fanlar / R.S. Dimuxametov. - Magnitogorsk, 2006 yil.